

สรุปสาระสำคัญ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับเตรียมสอบ)

คู่มือฉบับนี้สรุปเนื้อหาจากพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อใช้สำหรับเตรียมสอบในสายงานนิติการและสาธารณสุข โดยเน้นประเด็นสำคัญที่มีปรากฏในข้อสอบอย่างเป็นสัดส่วน

ส่วนที่ 1: นิยามศัพท์และขอบเขตการบังคับใช้

การทำความเข้าใจนิยามทางกฎหมายเป็นรากฐานสำคัญ เนื่องจากข้อสอบมักหยิบยกนิยามเหล่านี้มาสร้างสถานการณ์จำลอง

1.1 นิยามศัพท์ที่สำคัญ

- **สถานพยาบาล:** สถานที่รวมถึงยานพาหนะซึ่งจัดไว้เพื่อการประกอบโรคศิลปะตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ, การประกอบวิชาชีพเวชกรรม, การประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์, การประกอบวิชาชีพทันตกรรม, การประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม หรือวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่น
- **ผู้รับอนุญาตประกอบกิจการ:** ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล (เปรียบเสมือนเจ้าของกิจการ)
- **ผู้ดำเนินการ:** ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงานในสถานพยาบาล (เปรียบเสมือนผู้อำนวยการหรือหัวหน้าคลินิก)
- **ผู้อนุญาต:** อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) ในกรุงเทพมหานคร และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด (นพ.สสจ.) ในส่วนภูมิภาค

1.2 ประเภทของสถานพยาบาล

สถานพยาบาลภาคเอกชนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ตามลักษณะการรับผู้ป่วย:

1. **ประเภทที่ไม่มีการรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน (คลินิก):** ให้บริการตรวจรักษาโดยไม่มีการพักฟื้นค้างคืน
2. **ประเภทที่มีการรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน (โรงพยาบาล):** มีบริการเตียงรับผู้ป่วยค้างคืนตามจำนวนที่กำหนด

1.3 ข้อยกเว้นการบังคับใช้ (ไม่อยู่ภายใต้ พรบ. นี้)

- สถานพยาบาลของกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการท้องถิ่น
- สถานพยาบาลของสภาวิชาชีพ
- สถานพยาบาลของรัฐวิสาหกิจ (ตามที่รัฐมนตรีกำหนด)
- สถานพยาบาลอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

ส่วนที่ 2: คณะกรรมการสถานพยาบาล

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นจุดที่ออกข้อสอบบ่อย โดยเฉพาะองค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่ง

2.1 โครงสร้างคณะกรรมการ

- **ประธานกรรมการ:** ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- **กรรมการโดยตำแหน่ง:** อธิบดีกรมการแพทย์, อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, เลขาธิการอย., ผู้แทนแพทยสภา, ผู้แทนสภาการพยาบาล, ผู้แทนทันตแพทยสภา, ผู้แทนสภาเภสัชกรรม

- **กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ:** รัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวน 7 ท่าน (จากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสถานพยาบาล)
- **เลขานุการ:** ผู้อำนวยการกองการประกอบโรคศิลปะ (ปัจจุบันคือสำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ)

2.2 วาระและหน้าที่

- **วาระดำรงตำแหน่ง:** กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระ **2 ปี** และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้
- **อำนาจหน้าที่สำคัญ:**
 - ให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและประกาศต่างๆ
 - ให้คำปรึกษาแก่ผู้อนุญาตในการสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต
 - พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของผู้อนุญาต

ส่วนที่ 3: ระบบใบอนุญาต (Dual-Licensing System)

กฎหมายกำหนดระบบใบอนุญาตคู่ เพื่อแยกความรับผิดชอบระหว่างการลงทุนและการบริหารงานวิชาชีพ | ประเด็นเปรียบเทียบ | ใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาล | ใบอนุญาตดำเนินการสถานพยาบาล || ----- | ----- | ----- || **เป้าหมาย** | เน้นตัวสถานพยาบาล อาคาร และมาตรฐานสถานที่ | เน้นตัวบุคคลผู้ควบคุมการดูแลรักษา || **ผู้ขออนุญาต** | บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล | บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพเท่านั้น || **อายุใบอนุญาต** | **10 ปี** (นับจากปีที่ออกใบอนุญาต) | **2 ปี** (นับจากปีที่ออกใบอนุญาต) || **การต่ออายุ** | ต้องยื่นก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ | ต้องยื่นก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ || **หากตาย/เลิก** | ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นขอแสดงความจำนงค์ได้ใน 30 วัน | ต้องหาผู้ดำเนินการคนใหม่มาเปลี่ยน |

ส่วนที่ 4: หน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญ

4.1 หน้าที่ของผู้รับอนุญาต (เจ้าของ)

- ต้องดูแลสถานพยาบาลให้มีลักษณะ มาตรฐาน และเครื่องมือเครื่องใช้ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง
- ต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในสถานพยาบาล
- แสดงชื่อสถานพยาบาล ประเภท และเลขที่ใบอนุญาตไว้หน้าสถานพยาบาล

4.2 หน้าที่ของผู้ดำเนินการ (หัวหน้าวิชาชีพ)

- ควบคุมดูแลให้ผู้ประกอบวิชาชีพปฏิบัติตามที่ตามมาตรฐานวิชาชีพ
- ดูแลให้มีการจัดทำ **เวชระเบียน** และเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลให้ถูกต้อง
- **ห้ามปล่อยให้ผู้อื่นที่มีใช้ผู้ประกอบวิชาชีพมาทำการรักษาพยาบาล** (ป้องกันหมอเถื่อน)

4.3 ข้อห้ามสำคัญในการโฆษณา

- ห้ามโฆษณาสถานพยาบาลในลักษณะอันเป็นเท็จหรือเกินความจริง
- การโฆษณาชื่อ ที่ตั้ง หรือบริการ ต้องได้รับอนุมัติข้อความ ภาพ หรือเสียงจากผู้อนุญาตก่อน

ส่วนที่ 5: มาตรการควบคุมและการพักใช้/เพิกถอนใบอนุญาต

เมื่อมีการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งการดังนี้:

- **การสั่งปรับปรุงแก้ไข:** หากสถานพยาบาลไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งให้แก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด
- **การสั่งพักใช้ใบอนุญาต:**

- สั่งได้ครั้งละไม่เกิน 120 วัน
- ใช้ในกรณีฝ่าฝืนคำสั่งปรับปรุงแก้ไข หรือมีเหตุร้ายแรงต่อสวัสดิภาพประชาชน
- การเพิกถอนใบอนุญาต: ใช้ในกรณีที่ถูกลักขโมยใบอนุญาตแล้วแต่ยังฝ่าฝืน หรือผู้รับอนุญาตขาดคุณสมบัติร้ายแรง

ระยะเวลาการอุทธรณ์ (จุดเน้นสอบ)

- เมื่อได้รับคำสั่งไม่ออกใบอนุญาต, ไม่ต่ออายุ หรือสั่งพักใช้/เพิกถอน
- ผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ รัฐมนตรี ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง
- คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด

ส่วนที่ 6: สรุปบทกำหนดโทษ (Penalties Summary)

รวบรวมอัตราโทษที่มักปรากฏในข้อสอบเปรียบเทียบความหนักเบา: | ฐานความผิด | อัตราโทษสูงสุด (จำคุก) | อัตราโทษสูงสุด (ปรับ) || ----- | ----- | ----- || เปิดสถานพยาบาลโดยไม่ได้รับใบอนุญาต (เถื่อน) | ไม่เกิน 5 ปี | ไม่เกิน 100,000 บาท || ประกอบกิจการในระหว่างถูกลักขโมยใบอนุญาต | ไม่เกิน 1 ปี | ไม่เกิน 20,000 บาท || โฆษณาโดยไม่ได้รับอนุมัติ/ฝ่าฝืนข้อห้าม | - | ไม่เกิน 20,000 บาท (และปรับรายวัน) || ไม่แสดงใบอนุญาตหรือป้ายชื่อให้ถูกต้อง | - | ไม่เกิน 10,000 บาท || ผู้ดำเนินการปล่อยให้หมอเถื่อนเข้ามาทำงาน | ไม่เกิน 2 ปี | ไม่เกิน 40,000 บาท |

หมายเหตุสำหรับการสอบ:

- จำคุก 30 วัน (สำหรับการอุทธรณ์และแจ้งเปลี่ยนตัวผู้รับอนุญาตชั่วคราว)
- จำคุก 10 ปี และ 2 ปี (อายุใบอนุญาต)
- จำโครงสร้างประธานกรรมการคือ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข (ไม่ใช่รัฐมนตรี)